

Landsnet hf.  
Gylfaflöt 9  
112 Reykjavík

31. janúar 2025

## Athugasemdir vegna fyrirhugaðra breytinga á Netmála

Landsnet tilkynnti þann 24. janúar um umsagnarferli vegna fyrirhugaðra breytingar á Netmálum. Upplýsingar um breytingarnar er að finna á vefsíðu Landsnets hér: <https://landsnet.is/vidskipti/throun-a-vidskiptaumhverfinu/stok-throun/?documentId=f39ef745-0acb-4cc6-8d4f-cd3561cb8985>

Vonarskarð ehf. hefur leyfi Umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneytisins til að reka raforkumarkað á Íslandi í samræmi við 18. gr. a. rafkulaga nr. 65/2003. Fyrirtækið hóf rekstur raforkumarkaðarins í apríl 2024 og er markaðurinn sá eini sem er starfandi hérlandis.

Í fyrirhuguðum breytingum Landsnets koma fyrir tilvísanir í „rekstraraðila næstadagsmarkaðar“. Reikna veður með því að slíkur rekstraraðili þurfi leyfi ráðuneytisins til að reka raforkumarkað. Þar sem Vonarskarð er handhafi slíks leyfis telur fyrirtækið rétt að senda Landsneti athugasemdir í umsagnarferlinu.

### Athugasemdir við fyrirhugaðar breytingar á Netmálum

Í fyrirhugaðri breytingu á Netmálum er vísað til „rekstraraðila næstadagsmarkaðar“ en hugtakið hvergi skilgreint. Hugtakið á sér hvorki stoð í rafkulögum né reglugerðum. Með því skapast óvissa um hvaða aðili telst „rekstraraðili næstadagsmarkaðar“ og ákvörðun um slíkt væntanlega háð túlkun Landsnets hverju sinni. Óvissan skapar því aðstæður þar sem Landsnet getur verið vænt um ójafnræði í ákvörðunum sínum.

Til þess að útiloka óvissu og ásakanir um ójafnræði telur Vonarskarð nauðsynlegt að Netmálar Landsnets byggji á skýrt skilgreindum hugtökum sem eiga sér stoð í rafkulögum. Vonarskarð leggur til að í stað „rekstraraðila næstadagsmarkaðar“ verði vísað í „rekstraraðila raforkumarkaðar“. Jafnframt verði tekið fram að með slíkum aðila sé átt við „aðila sem hefur leyfi til að reka raforkumarkað í samræmi við 18. gr. a. rafkulaga nr. 65/2003“. Með þessu er komið í veg fyrir alla óvissu og hættu á deilum um túlkun Landsnets.

Vonarskarð hefur síðustu 9 mánuði rekið næstadagsmarkað sem hluta af raforkumarkaði sínum. Þar eiga sér stað viðskipti með rafmagn sem afhent er daginn eftir. Það er til marks um óskirleika hugtaksins „rekstraraðila næstadagsmarkaðar“ að starfsfólk Landsnets sem ber ábyrgð á endurskoðun Netmálanna getur ekki staðfest hvort Vonarskarð falli undir hugtakið eða ekki. Ekki er hægt að samþykkja breytingar á Netmálunum þar sem óskirleikinn er svo augljós strax frá upphafi.

## Athugasemdir við framkvæmd umsagnarferlis

Landsnet tilkynnti þann 24. janúar um umsagnarferlið vegna fyrirhugaðra Netmálabreytinga. Tilkynningin birtist einungis á einum stað: Á vefsíðu Landsnets á undirsíðu á lista innan um 18 önnur verkefni sem tengjast „þróun á viðskiptaumhverfinu“. Á listanum kemur hvorki fram hvenær umsagnarferlið hefst né hvenær því lýkur. Umsagnarferlið var númer 3 á listanum og neðan við önnur verkefni sem hafa verið á listanum síðustu ár. Fullyrða má að með þessari aðferð hafi verið nánast útilokað fyrir almenning að fá vitneskju um umsagnarferlið. Þetta brýtur í bága við gagnsæi sem Landsneti ber skylda til að tryggja í rekstri sínum og í þeim ákvörðunum sem fyrirtækið tekur.

Sem fyrr segir hefur Vonarskarð leyfi ráðuneytisins til rekstur raforkumarkaðar og rekur sem stendur eina starfandi raforkumarkað landsins. Starfsfólki Landsnets átti því að vera ljóst að fyrirhugaðar breytingar á Netmálanum myndu hafa áhrif á rekstur raforkumarkaðar Vonarskarðs. Landsnet gætti því ekki að því að hafa samráð við hagsmunaaðila í þessu máli.

Til þess að bæta þessa annmarka á umsagnarferlinu leggur Vonarskarð til að tilkynningar um Netmálabreytingar verði framvegis birtar sem fréttir á vefsíðu Landsnets, <https://landsnet.is/utgafa-og-samskipti/frettir/>, og að Landsnet greini þá hagsmunaaðila sem Netmálabreytingarnar kunna að hafa áhrif á og tilkynni þeim sérstaklega með tölvupósti eða öðrum leiðum.

## Athugasemdir vegna hagsmunaárekstra Landsnets

Árið 2022 stofnaði Landsnet dótturfélagið Elmu orkuviðskipti hf. sem hefur það hlutverk að stofna og reka raforkumarkað. Elma hefur gefið út að fyrirtækið hyggist reka raforkumarkað með næstadags-fyrirkomulagi, þ.e. þar sem viðskipti með klukkustundarvörur fara fram með dags fyrirvara. Elma hefur ekki hafið rekstur raforkumarkaðar síns enn sem komið er.

Landsnet starfar samkvæmt sérleyfi en Elma starfar hins vegar á samkeppnismarkaði. Þannig mun Vonarskarð eiga í samkeppni við Elmu þegar síðarnefnda fyrirtækið hefur rekstur. Í þessu ljósi er nauðsynlegt að Landsnet aðgreini kyrfilega sérleyfisrekstur sinn frá samkeppnisrekstri Elmu og greini sérstaklega þær aðstæður þar sem hagsmunaárekstrar kunna að koma upp.

Fyrirhugaðar breytingar Landsnets á Netmálum bera með sér að ekki hafi verið gætt að þessum hagsmunaárekstrum. Þannig virðist tilvísunin í „rekstraraðila næstadagsmarkaðar“ vera sérsniðin að áformum Elmu um rekstur slíks markaðar. Óvissan sem fylgir hugtakinu skapar hættu á að Landsnet hygji eigin dótturfyrirtæki með því að samþykkja Elmu sem umræddan rekstraraðila en hafna samkeppnisaðilum. Að síðustu vakna upp augljósar spurningar tengdar ákvörðun Landsnets um að grafa tilkynninguna um umsagnarferlið þannig að hún væri vart finnanleg almenningi og tilkynna ferlið ekki til hagsmunaaðila eins og Vonarskarðs. Spurningarnar eru hvaða aðkoma Elma hafi haft að breytingunum og hvort Elmu hafi verið tilkynnt um umsagnarferlið á annan hátt en öðrum hagsmunaaðilum.

Vonarskarð beinir þeim eindregnu tilmælum til Landsnets að fyrirtækið bæti verklag sitt í öllum þeim tilfellum sem tengjast samkeppnisrekstri dótturfélagsins Elmu.

**Virðingarfyllt,**

**Björgvin Skúli Sigurðsson**  
**framkvæmdastjóri, Vonarskarð ehf.**